

JSEM TO SKUTEČNĚ JÁ, KDO JE NA VINĚ?

Partner začne házet a rozbíjet věci v bytě. Křičí, hrubě vám nadává a vyhrožuje násilím, ale přitom se vás nikdy nedotkne. Nebo ve vzteku prohlašuje, že si něco udělá. Domácí násilí může mít různé podoby. Naštěstí už existují způsoby, jak z jeho bludného kruhu vystoupit.

Miša svého manžela opustila po šestiletém vztahu. Ten byl téměř od počátku plný násilí. Šlo o manželství z lásky, které vyvrcholilo opakovanou žalobou na manžela pro týrání. Fyzické útoky byly směřovány nejen na Míšu, ale i na jejího nejstaršího syna z prvního manželství. Manžel je často bil, nebo dokonce trýznil elektrickým paralyzérem. Míša z něj měla strach a bála se jít k lékaři. Lidem, kteří si všimli jejích modřin, říkala, že se zranila sama. Po jednom incidentu však 14letý syn zavolal policii. Byl rovněž zbit a měl zraněné ucho. Manžel byl vykázan policií ze společného obydlí. Míša poprvé vypovídala. Manžel jí však po návratu domů naučil bitím tu „správnou výpověď“. Míša poslechla a šla na policii a výpověď změnila. Poté byl doma relativní klid až do narození dcerky, druhého společného dítěte. Manžel nezládal situace, kdy měla rodina málo peněz. Začal být opět agresivní, denně Míšu vulgárně napadal. Pláčící děti, rozlité pití nebo rozházené hračky ho doháněly k zuřivosti. Míša opět snášela facky, kopance a rány pěstí. Žila v neustálém strachu o sebe i děti. Nakonec sebrala zbytek sil a odešla i děti do azylového domu.

Oběti situací zlehčují

Příběh Míši není v ničem výjimečný. „Oběti domácího násilí setrvávají v problematickém

vztahu poměrně dlouho. Vnímají samy sebe jako viníka, situaci zlehčují, neví, kam se obrátit o pomoc, nebo se snaží udržet rodinu kvůli dětem. Přitom právě kvůli dětem by měly z násilného vztahu odejít co nejdříve,“ říká Jaroslava Chaloupková, ředitelka centra

Co je domácí násilí?
Domácí násilí je dlouhodobé, opakované a stupňující se násilné jednání, které se odehrává mezi blízkými lidmi. Má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, sociální izolace a kontroly. Domácí násilí je vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, ke kterým se zpravidla postupně přidávají útoky fyzické. Vyskytuje se ve všech zemích, kulturách a společenských vrstvách.

www.acorus.cz

ACORUS, které pomáhá obětem domácího násilí již 20 let. Za tu dobu jeho pomoc vyhledalo více než 5000 osob ohrožených domácím násilím, které využily bezplatných služeb ambulantní poradny, dovolaly se na krizovou

non-stop linku či našly útočiště v azylovém domě. Při prvním kontaktu jsou klientky nejčastěji ve věku 25 až 30 let, zvyšuje se však podíl žen ve věku 30–49 let. Nejčastěji mají střední vzdělání, vysokoškolaček je méně. Polovina je při příchodu vdaná. Podíl svobodných se v poslední době zvyšuje. Stále častěji spolu páry žijí nesezdané a pro vdané ženy je odchod z domácnosti komplikovanější. Zkušenost s pobytem v azylovém domě v důsledku domácího násilí mají častěji ženy, které jsou nezaměstnané nebo pocházejí z rodin s nízkými příjmy. Vyhledávají jej především matky na mateřské nebo rodičovské dovolené, tedy bez vlastního příjmu, plně závislé na příjmech partnera.

Projevy násilí se stupňují

„Před vyhledáním pomoci ženy zažívají psychické násilí čtyři až osm let, fyzické čtyři až sedm let. V případě manželství trvá vyhledání pomoci déle než u nesezdaných párů. Vdané ženy pravděpodobně přikládají uza-

věšenému sňatku poměrně velký význam a více váhají, než ho odchodem ohroží, či dokonce ukončí,“ vysvětluje Jaroslava Chaloupková. „Pobytovou službu se rozhodnou využít v situaci, kdy se útoky stupňují a jsou téměř na denním pořádku. Zvyšuje se bruta-

lita napadení, frekvence fyzických útoků i projevů psychického násilí,“ dodává. Ženy dříve vyhledávají pomoc po fyzických útocích. Psychickému násilí obvykle čelí delší dobu. Psychický nátlak často předchází fyzickým

25 % žen ve věku nad 15 let se dle průzkumů v Evropské unii setkalo s nějakou formou fyzického a/nebo sexuálního násilí, a to nejčastěji ze strany svého partnera. Přitom až 74 % Evropanů si myslí, že takovému druhu násilí dochází běžně.

útokům, jeho projevy však nejsou snadno rozpoznatelné, bývají bagatelizovány a ženy samy sebe vnímají jako slabé a neschopné. Domnívají se, že jim nikdo neuvěří. Oproti tomu důsledky fyzického násilí bývají patrné na první pohled a mohou být i život ohrožující. Důvodem pro odklad radikálního řešení je často i skutečnost, že po útoku nastává období klidu, kdy se násilná osoba chová korektně a omlouvá se. „Oběti viní samy sebe, že si to zasloužily a násilí vyprovokovaly. Často také nevědí, na koho se obrátit s prosbou o pomoc,“ uvádí Jaroslava Chaloupková. Podle průzkumu až sedm z deseti Čechů neví o žádné z odborných služeb poskytujících podporu obětem domácího násilí.

K odchodu vede až ohrožení dětí

Čtyři z pěti klientek azylového domu mají alespoň jedno nezletilé dítě. Ažyl vyhledávají zejména ženy se dvěma a více dětmi, pro které je hledání jiného ubytování obtížnější. Třetina klientek bydlí u rodičů či přátel nebo na ubytovnách. „Rozhodujícím impulsem pro vyhledání služeb našeho centra bývá zvlášť brutální útok nebo ohrožení dětí. Velkou roli hraje i to, když děti začnou přebírat násilné vzorce chování. Jsou agresivní vůči matce nebo přístup násilné osoby začnou považovat za normální,“ říká Mgr. Alexandra Černá Lammelová, psychologka a psychoterapeutka, která se dlouhodobě věnuje terapeutické práci s traumatizovanými osobami a lidmi v krizové životní situaci. Matky mnohdy reagují, až když je samy děti upozorní na neúnosnost situace. Ženy se často snaží ve vztahu s partnerem vydržet a násilí a ponižování snášet, aby zachovaly rodinu. Přitom pro děti je důležité,

aby matka obtížnou situaci aktivně řešila co nejdříve. Čím dříve odejde od násilného partnera, tím lépe pro všechny. K ukončení vztahu však často vedou až velké problémy dětí, které se mohou projevovat například nočním buzením, častým pláčem, strachem a úzkostí, u starších pak zhoršením prospěchu ve škole, depresivním nebo agresivním chováním v kolektivu.

Pomoc u svých blízkých hledá jen velmi málo žen. Na vině je stud a sebeobviňování, nebo i to, že se ve svém okolí nemají komu svěřit. Určitou roli mohou hrát také pochybnosti o tom, zda by jim byly blízké osoby schopny pomoci. „Protože často jedinou možností, jak vystoupit z bludného kruhu násilí, je odchod ze společné domácnosti, zůstává častou volbou azylový dům,“ uvádí Jaroslava Chaloupková. Každá pátá klientka se také obrátila o pomoc na policii, která v převážné většině případů sepsala hlášení a v každém čtvrtém případě násilnou osobu vykážala.

Desetina obětí se vrací

ACORUS umožňuje ve svém azylovém domě pobyt po dobu jednoho roku. Kam klientky odcházejí poté? Nejčastěji do jiného azylového domu, a to každá čtvrtá, v případě žen s nižším vzděláním každá třetí. Naopak ženy s maturitou a vyšším

vzděláním odchází spíše k rodině či přátelům, případně do podnájmu. Zpět k násilnému partnerovi se vrací asi každá desátá oběť. Zatím je u nás nedostatek chráněného bydlení, kam by klientky z podobných služeb mohly odjít. Zvyšuje se tak pravděpodobnost, že se ženy vrátí zpět do společné domácnosti s agresorem a vše se opakuje.

Uvedená zjištění jsou výsledkem průzkumu realizovaného Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí v roce 2016 v rámci projektu Tři pilíře bezpečí. Projekt podpořila Nadace Open Society Fund z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů. Výzkum analyzoval klientky centra ACORUS a jejich děti, které v období let 2002–2014 využily krizovou pomoc nebo pobyt v azylovém domě ACORUS.

MÝTY

Domácí násilí se týká pouze sociálně slabších rodin
Výskyt domácího násilí nezávisí na věku, příjmech, vzdělání ani na náboženství. Pouze se v některých skupinách utajuje více než v jiných, protože pro oběti má jeho zveřejnění závažnější důsledky. Mohlo by například utrpět renomé vážené rodiny.

Kdyby žena chtěla, od agresora by odešla
Ženy si přejí žít bez násilí, zároveň si však často chtějí vztah udržet. Ne vždy mohou počítat s pomocí příbuzných či známých. Velkou roli hraje ekonomický aspekt. Žena se bojí, že ztratí bydlení nebo jak uživí děti. Pro některé je takřka nemožné o problému hovořit, protože partneri kontrolují doslova každý jejich krok. Také mají strach z pomsty násilného partnera.

Jak mohu pomoci?

Není vám domácí násilí lhostejné?

Služby neziskového centra ACORUS můžete podpořit i vy! Libovolnou finanční částku lze poslat na číslo účtu 19-3938820257/0100 nebo zasláním dárcovské SMS na telefonní číslo 87 777 ve tvaru:

DMS ACORUS 60

nebo

DMS ACORUS 90

Každý měsíc Vám bude automaticky odečtena částka 60 nebo 90 Kč. Více na www.acorus.cz nebo na www.darcovskasms.cz